

Namba ya Mtahiniwa _____

Jina la Shule _____

Mkoa _____

Wilaya _____

**JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BARAZA LA MITIHANI LA TANZANIA
MTIHANI WA KUMALIZA ELIMU YA MSINGI**

01

KISWAHILI

Muda: Saa 1:40

MAJIBU

Mwaka: 2024

Maelekezo

1. Karatasi hii ina Sehemu A, B, na C zenye jumla ya maswali **sita (6)**.
2. Jibu maswali yote kwenye nafasi ulizopewa.
3. Sehemu A na Sehemu B zina alama **ishirini (20)** kila moja, na Sehemu C ina alama **kumi (10)**.
4. Majibu yote yaandikwe kwa kalamu yenye wino wa **bluu** au **mweusi**.
5. Vifaa vya mawasiliano na vitu vyote visivyoruhusiwa **havitakiwi** kuletwa ndani ya chumba cha mtihani.
6. Andika **Namba yako ya Mtihani, Jina la Shule, Mkoa, na Wilaya** katika kila ukurasa sehemu ya juu upande wa kulia

KWA MATUMIZI YA MTIHANI TU		
NAMBA YA SWALI	ALAMA	SAHIHI YA MTAHINI
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
JUMLA		
SAHIHI YA MHAKIKI		

Namba ya Mtahiniwa _____

Jina la Shule _____

Mkoa _____

Wilaya _____

SEHEMU A (Alama 20) Jibu
maswali yote katika sehemu hii.

1. Sikiliza kwa makini hadithi utakayosomwa na msimamizi, kisha jibu kipengele cha (i) – (v).

(i) Mazungumzo kati ya Mbuyuwayu na Kong’ota yalifanyika mahali gani?

- A. Barazani kwa Mbuyuwayu
- B. Kwenye mlango
- C. Kwenye ua wa Mbuyuwayu
- D. Kwenye jabali gumu

Jibu sahihi: A. Barazani kwa Mbuyuwayu

Sababu: Mazungumzo yao yalifanyika katika eneo la wazi karibu na nyumba, ambako watu hujumuika ndio maana “barazani” ni jibu sahihi.

(ii) Kwa nini Mbuyuwayu alitamani kuwa na mdomo mgumu kama wa Kong’ota?

- A. Ili aweze kutoboa vitu vigumu
- B. Ili aweze kupaa juu zaidi ya minara
- C. Ili aweze kugonga kwenye jabali
- D. Ili aweze kupaa juu zaidi ya ghorofa
- E. Ili aweze kula wali vizuri.

Jibu sahihi: A. Ili kutoboa vitu vigumu

Sababu: Mdomo mgumu hutumika kuvunja vitu vigumu.

(iii) Kutokana na hadithi ulivyosikiliza nani alisimulia hadithi?

- A. Kong’ota
- B. Ndege

Namba ya Mtahiniwa _____

Jina la Shule _____

Mkoa _____

Wilaya _____

C. Bibi

D. Mbuyuwayu

Jibu sahihi: C. Bibi

Sababu: Katika simulizi, Bibi ndiye aliyesimulia.

(iv) Kong'ota alimshauri Mbuyuwayu afanye nini ili awe na mdomo mgumu?

A. Apae juu angani

B. Agonge mdomo kweye jabali

C. Apande kweye mnara

D. Ashuke chinin taratibu

E. Aondoke kwenye nyasi

Jibu sahihi: B. Agonge mdomo kweye jabali .

(v) Kwanini Mbuyuwayu alisita kupokea ushauri wa Kong'ota?

A. Alihofia jabali

B. Alihofia majengo

C. Alihofia minara

D. Alihofia upepo

E. Alihofia kufa

Jibu sahihi: B. Alihofia kufa

2. Katika kipengele cha (i) – (x), chagua jibu sahihi kisha andika herufi yake katika kisanduku. (i) Kitenzi kipi kati ya vifuatavyo kinaonyeshwa na picha ifuatayo?

(Picha inaonyesha mtu akishona kitu kwa sindano.) A.

Pita huku nikipite kile katikati.

Namba ya Mtahiniwa _____

Jina la Shule _____

Mkoa _____

Wilaya _____

- B. Viti vyote vikali visipokuwepo hicho.
- C. Wao ni mama walio hai.
- D. Nimepinga mwunganisho wa likuni nimuinue.

Jibu sahihi: D. Nimepinga mwunganisho wa likuni nimuinue.

Sababu: Picha inaonyesha tendo la kushona au kuunganisha kitu – hivyo “mwunganisho” linaendana na tendo hilo.

(ii) Kitenzi kipi kati ya vifuatavyo kinaonyeshwa na picha ifuatayo?

(Picha inaonyesha kuku akiwafukuzia wanyama wadogo au mtu akiwafukuza ndege.) A.

Mvua inanyesha ulimwengu wa nguo mpya.

- B. Hakuna adui anayesema kumsegelea.
- C. Kuku wangu katingia ndani.
- D. Amefika kabla majibu hajamd.

Jibu sahihi: C. Kuku wangu katingia ndani.

Sababu: Picha inaonyesha hali ya kuku au wanyama wa kufugwa, hivyo sentensi kuhusu kuku inaendana na taswira.

(iii) Tulifanya kazi kwa bidii japokuwa hatukufikia dufu. Neno “hatukufikia dufu” lina maana gani katika sentensi hii?

- A. Tulishindwa
- B. Tulifusha
- C. Tulisimulia
- D. Tulishinda

Jibu sahihi: A. Tulishindwa

Namba ya Mtahiniwa _____

Jina la Shule _____

Mkoa _____

Wilaya _____

Sababu: “Hatukufikia dufu” ni msembo wa Kiswahili unaomaanisha hatukufanikiwa kufikia malengo au lengo lililokusudiwa yaani tulishindwa.

(iv) Baba alisema kuwa hatampuuza zawadi Gobosi kwa kuwa ni mchoyo. Sifa gani inafaa kuelezea kuwa hayo maneno hayapo zawadi?

- A. Upole
- B. Ukurimu
- C. Ucheshi
- D. Uadabu

Jibu sahihi: B. Ukurimu

Sababu: Kinyume cha “mchoyo” ni “mkarimu” au “ukurimu”. Hivyo sifa inayofaa kuelezea upinzani wa “mchoyo” ni “ukurimu”.

(v) Umechelewa jukumu la kuwasilisha sharti na rafiki yako amekupita. Ni msembo upi unafaa?

- A. Sharti linaanza na msembo unaowasilishwa
- B. Sharti linaanza na maneno yaliyopangwa
- C. Sharti linaanza na ngoma inapigwa
- D. Sharti linaanza na maneno imalizavyo

Jibu sahihi: C. Sharti linaanza na ngoma inapigwa

Sababu: Huu ni msembo wa Kiswahili unaoashiria kuwa kitu kimeanza rasmi kama vile sherehe au kazi kwa hivyo “ngoma inapigwa” ni alama ya kuanza.

(vi) “Ninyi ni washindani waswahilini.” Mzungumzaji anauliza hoja ipi?

- A. Nafsi ya pili

Namba ya Mtahiniwa _____

Jina la Shule _____

Mkoa _____

Wilaya _____

- B. Nafsi ya tatu
- C. Nafsi ya kwanza wingi
- D. Nafsi ya kwanza umoja

Jibu sahihi: A. Nafsi ya pili

Sababu: Neno “ninyi” humaanisha watu wanaozungumzishwa hiyo ni **nafsi ya pili wingi**.

(vii) Nguana anasema, “Siwezi kushindana kujibu mithali.” Sentensi ipi kati ya zifuatazo ina maana sawa na hiyo?

- A. Nguana anapenda mithali.
- B. Nguana anaogopa mashindano.
- C. Nguana hataki kujibu mithali.
- D. Nguana anapenda kujibu mithali.

Jibu sahihi: C. Nguana hataki kujibu mithali.

Sababu: Kauli “Siwezi kushindana kujibu mithali” inaonyesha kutokukubali au kukataa kushiriki kwa hiyo inamaanisha “hataki kujibu mithali.”

(viii) Soma mazungumzo yafuatayo kisha jibu swali linalofuata.

Komwe: Rafiki yangu ameanza kuwa na dharau tangu aliponadiishwa cheo.

Hekima: Aliye juu mngoje chini.

Methali “**Aliye juu mngoje chini**” ina maana sawa na ipi kati ya zifuatazo? A.

Mpanda ngazi hushuka.

- B. Bandari hahituwi kwa kuogelea.
- C. Hata milevi hujiona wa Mgena.
- D. Usiache mbachao kwa msala upitao.
- E. Mwenye nguvu mpishe.

Namba ya Mtahiniwa _____

Jina la Shule _____

Mkoa _____

Wilaya _____

Jibu sahihi: A. Mpanda ngazi hushuka.

Sababu: Methali “Aliye juu mngoje chini” inamaanisha mtu aliye katika cheo au hali nzuri kwa sasa anaweza kushuka au kupoteza nafasi hiyo siku moja sawa na “mpanda ngazi hushuka.”

(ix) “Wewe ulikuwa mpele kupitiliza.” Sentensi ipi kati ya zifuatazo inaakuhisha sentensi hiyo? A.

Wewe usingekuwa mpele kupitiliza.

B. Wewe haukuwa mpele kupitiliza.

C. Wewe hautakuwa mpele kupitiliza.

D. Wewe haukuwa mpele kupitiliza.

E. Wewe haujawa mpele kupitiliza.

Jibu sahihi: D. Wewe haukuwa mpele kupitiliza.

Sababu: “Ulikuwa” ni kitenzi cha hali ya wakati uliopita na kinyume chake cha “ulikuwa” ni “haukuwa.” Hivyo sentensi sahihi ya kinyume ni “Wewe haukuwa mpele kupitiliza.”

(x) Upi ni uyaakinishi wa sentensi ‘Mgonjwa hawezi kunywa uji mwenyewe’? A.

Mgonjwa aliweza kunywa uji mwenyewe.

B. Mgonjwa ataweza kunywa uji mwenyewe.

C. Mgonjwa anaweza kunywa uji mwenyewe.

D. Mgonjwa amewaweza kunywa uji mwenyewe.

E. Mgonjwa huwaweza kunywa uji mwenyewe.

Jibu sahihi: C. Mgonjwa anaweza kunywa uji mwenyewe.

Sababu: Uyaakinishi ni sentensi inayothibitisha au kueleza kinyume cha kukanusha. Kwa kuwa “hawezi” ni kukanusha, uyaakinishi wake ni “anaweza” yaani kukanusha → kuthibitisha.

Sawa kabisa ☒

Namba ya Mtahiniwa _____

Jina la Shule _____

Mkoa _____

Wilaya _____

Tutachukua **Swali la 3** lote (pamoja na jedwali lililo kwenye picha), halafu nitakuwekea **jedwali la majibu yake** chini, nikiwa nimeeleza **maana ya kila alama ya uandishi**.

3. Oanisha maelezo ya alama za uandishi yaliyopo katika Orodha A na alama za uandishi zilizopo katika Orodha B, kwa kuandika herufi ya jibu sahihi katika nafasi ya majibu.

Jedwali la Majibu Sahihi

Na.	Orodha A (Maelezo)	Herufi ya Jibu Sahihi	Orodha B (Alama)	Sababu ya Jibu
(i)	Huonesha kutenganisha vitu ambavyo vimeorodheshwa.	D	, (Alama ya mkato)	Alama ya mkato hutumika kutenganisha maneno kwenye orodha, mfano: <i>Tunda, mboga, nyama na samaki.</i>
(ii)	Hutumika kuonesha hisia namna halisi ya mzungumzaji.	B	! (Mshangao)	Alama ya mshangao huonyesha hisia kama hasira, mshangao, au furaha.
(iii)	Hutumika kuonesha pumziko kubwa wakati wa usomaji wa maandishi.	A	. (Nukta)	Nukta huashiria mwisho wa sentensi kamili, ambapo msomaji hupumzika kwa muda.
(iv)	Hutumika kutofautisha majibu kuhusu jambo fulani.	C	? (Kizilio)	Alama ya swali huuliza jambo au kutafuta ufafanuzi.
(v)	Hutumika kuonesha hisia, zinazoweza kuwa za furaha au huzuni.	F	(Fungua na funga semi)	Alama hizi hutumika kunukuu maneno au kueleza hisia za moja kwa moja za msemaji.

Namba ya Mtahiniwa _____

Jina la Shule _____

Mkoa _____

Wilaya _____

SEHEMU B (Alama 20)

Jibu maswali yote katika sehemu hii.

4. Katika kipengele cha (i) – (v), badili maneno yafuatayo kuwa majina kwa kuandika jibu katika nafasi iliyoachwa wazi.

Na.	Kitenzi	Jibu (Jina)
(i)	Ongoza	Uongozi
(ii)	Tamka	Matamko
(iii)	Saka	Utafutaji
(iv)	Lima	Kilimo
(v)	Cheka	Kicheko

5. Soma kwa makini ngonjera ifuatayo kisha jibu maswali katika kipengele cha (i) – (v) kwa kuandika jibu sahihi katika nafasi iliyotolewa.

Mchwa:

Mimi ndiye chokochoko, binadamu nachokaa,
Ninatafuna chokochoko, mwanadamu nakomoa,
Fanicha nasagasaga, hana anachokokoa, Nani
wa kunifikia, kwa uharibifu wangu?

Panya:

Wacha maneno maneno, mimi ni kiboko yako,
Meno yangu msumeno, mchwa wewe huna meno,
Nafaka zote nakula, hata kwenye mboga nipo, Binadamu
haniewezi, mimi ndiye kivuruge.

Namba ya Mtahiniwa _____

Jina la Shule _____

Mkoa _____

Wilaya _____

Mchwa:

Nanoa unajitapa, ngoja nikupige masa,
Natafuna zote mbao, nyumba inamwangukia,
Makabati naharibu, hana pa kukimbilia, Nani
wa kunifikia, kwa wangu uharibifu?

Binadamu:

Nyote mna uharibifu, ebo! Hamna adabu,
Nyote mna uhalifu, sumu nitawawekea, Ondokeni
hapa kwangu, nasema siwahitaji, Hasara
mnanitia, leo nawatokomeza.

Maswali

(i) Kichwa kipi cha habari kinafaa kwa ngonjera uliyoisoma?

Kichwa kinachofaa ni “Uharibifu wa Mchwa na Panya” au “Binadamu dhidi ya Wadudu Waharibifu.”

Sababu:

Ngonjera hii inazungumzia migogoro kati ya binadamu na wadudu (mchwa na panya) wanaosababisha uharibifu wa mali kama fanicha, nafaka, na nyumba.

(ii) Neno “fanicha” lina maana gani kama lilivyotumika katika ubeti wa kwanza?

Neno “fanicha” linamaanisha viti, meza, makabati na vitu vingine vinavyotumika ndani ya nyumba.

Sababu:

Mchwa anasema “Fanicha nasagasaga,” akimaanisha anakula na kuharibu samani za ndani za nyumba.

(iii) Neno “nafaka” lina maana gani kama lilivyotumika katika ubeti wa pili?

Namba ya Mtahiniwa _____

Jina la Shule _____

Mkoa _____

Wilaya _____

Neno “*nafaka*” linamaanisha **vyakula vya aina ya mbegu kama mahindi, mchele, mtama, ulezi au maharage.**

Sababu:

Panya anasema “Nafaka zote nakula,” akimaanisha anakula vyakula vya kuhifadhiwa majumbani, hasa nafaka za chakula cha binadamu.

(iv) Binadamu alikusudia kuwafanyia nini mchwa na panya?

Binadamu alikusudia **kuwaua na kuwaangamiza kwa kuwaweka sumu.**

Sababu:

Katika ubeti wake, anasema “Sumu nitawawekea... leo nawatokomeza,” akimaanisha atawamaliza kwa kutumia sumu ili kuzuia uharibifu wao.

(v) Umepata funzo gani kutokana na ngonjera uliyoisoma?

Tumepata funzo kwamba **uharibifu huleta hasara, na kila kiumbe kinafaa kuepuka tabia ya kuharibu mali za wengine. Pia, binadamu anapaswa kuchukua tahadhari kulinda mali zake dhidi ya wadudu waharibifu.**

6. Shule ya msingi Mzizima inatarajia kufanya sherehe ya Mahafali ya Kuhitimu Elimu ya Msingi katika viwanja vya shul hio. Hafla hiyo itafanyika tarehe 25/10/2024 kuanzia saa 2:00 asubuhi hadi saa 6:00 mchana. Andaa kadi ya mwaliko ambayo mhitimu ataitumia kumwalika rafiki yake anayelitwa Zawadi Braka. Jina lako ni Shukrani Amani. Tumia nafasi iliyoachwa wazi kuandika kadi hio.

Shule ya Msingi Mzizima

Inakualika kuhudhuria sherehe ya Mahafali ya Kuhitimu Elimu ya Msingi

Mhitimu: Shukrani Amani

Anakualika rafiki yake: Zawadi Braka

Namba ya Mtahiniwa_____

Jina la Shule_____

Mkoa_____

Wilaya_____

Tarehe: 25/10/2024

Muda: Kuanzia saa 2:00 asubuhi hadi saa 6:00 mchana

Mahali: Viwanja vya Shule ya Msingi Mzizima

Tafadhali hudhuria kusherehekea siku hii maalum.